

Päiväys: 29.11.2018

Kauppanimi / aineen nimi: Propaani, R290

KÄYTTÖTURVALLISUUSTIEDOTE

Tiedote EU-asetuksen 2015/830 mukaisesti.

(*) koskee vain kemikaali-ilmoitusta

(**) täytetään joko 3.1 tai 3.2

KOHTA 1: AINEEN TAI SEOKSEN JA YHTIÖN TAI YRITYKSEN TUNNISTETIEDOT	
1.1	Tuotetunniste
Kauppanimi / aineen nimi	R290 / Propaani
Kemiallinen nimi	C3H8
CAS	74-98-6, EU: 200-827-9
REACH-rek.nro	01-2119486944-21
1.2	Aineen tai seoksen merkitykselliset tunnistetut käytöt ja käytöt, joita ei suositella
Käyttötarkoitus sanallisesti	Teollinen ja ammattimainen käyttö. Tee riskianalyysi ennen käyttöä. Jäähdytysaine. Aerosolin ponneaine. Käyttö väliuotteena (kuljetettava, paikalla eristettynä). Polttoaine. Kaasun käyttö yksin tai seoksissa analyysilaitteiden kalibrointiin. Seosten formulointi kaasun kanssa paineastioissa.
Käyttö, jota ei suositella	Kuluttajien käyttö.
1.3	Käyttöturvallisuustiedotteen toimittajan tiedot
Käyttöturvallisuustiedotteen toimittaja /maahantuoja, jakelija: Darment Oy	
Y-tunnus	0936826-6
Osoite	Ruosilantie 18
Postinumero ja -toimipaikka	00390 HELSINKI
Puhelin	020 5588 250
Sähköpostiosoite	info@darment.fi
Verkkosivustot	darment.fi, kauppa.darment.fi
1.4	Hätäpuhelinnumero
p. 112, yleinen hätänumero, soita, kerro tilanne, vastaa kysymyksiin, sulje puhelu vasta luvan saatua. p. 0800 147 111, HUS Myrkytystietokeskus (puhelu on maksuton), p. 09 471 977, avoinna 24 h/vrk.	
KOHTA 2: VAARAN YKSILÖINTI	
2.1	Aineen tai seoksen luokitus
CLP-setuksen (EU) N:o 1272/2008 ja sen muutosten mukainen luokitus. F+; R12, kts. kpl 16. Syttyvä kaasu, kategoria 1. H220: Erittäin helposti syttyvä kaasu. Paineen alaiset kaasut, nesteytetty kaasu, H280: sisältää paineen alaista kaasua; voi räjähtää kuumennettaessa.	

Päiväys: 29.11.2018

Kauppanimi / aineen nimi: Propaani, R290

KÄYTTÖTURVALLISUUSTIEDOTE

Tiedote EU-asetuksen 2015/830 mukaisesti.

2.2 Merkinnät

Varoitusmerkki 	Huomiosana: Vaara 	Vaaralausekkeet: H220: Erittäin helposti syttyvä kaasu. H280, sisältää paineen alaista kaasua; voi räjähtää kuumennettaessa. Turvalausekkeet: <i>Ennaltaehkäisy:</i> P210: Suojaa lämmöltä, kuumilta pinnoilta, kipinöiltä, avotulelta ja muilta sytytyslähteiltä. Tupakointi kielletty. <i>Pelastustoimenpiteet:</i> P377: Vuotavasta kaasusta johtuva palo: Ei saa sammuttaa, jollei vuotoa voida pysäyttää turvallisesti. P381: Vuototapauksessa poista kaikki sytytyslähteet. <i>Varastointi:</i> P403 Varastoi paikassa, jossa on hyvä ilmanvaihto. <i>Jätteiden hävitys:</i> Ei turvalauseketta. <i>Merkinnän lisätiedot:</i> EIGA-0783: Sisältää fluorattuja kasvihuonekaasuja.
--	---	---

2.3 Muut vaarat

Kosketus haihtuvan nesteen kanssa saattaa aiheuttaa paleltumavammoja.

KOHTA 3: KOOSTUMUS JA TIEDOT AINEOSISTA

3.1 Aineet (**)

Pääaineosan / aineosan nimi	EY-numero, CAS nr	Pitoisuus
Propaani	200-827-9 CAS: 74-98-6	100%

3.2 Seokset (**)

Aineen nimi	CAS	REACH-rekisteröintinro	Pitoisuus	Luokitus
RS290		01-2119486944-21		

KOHTA 4: ENSIAPUTOIMENPITEET

4.1 Ensiaputoimenpiteiden kuvaus

Hengitettyinä: Korkeissa pitoisuuksissa kaasu voi aiheuttaa tukehtumisen. Oireina voi olla liikuntakyvyn ja tajunnan menetys (hätäensiapu, elvytys). Tukehtuminen voi tapahtua äkillisesti, ilman ennakkovaroitusta. Siirrä uhri raittiiseen ilmaan, pidä lämpimänä ja levossa. Soita 112. Lievemmän altistumisen jälkeen voi myös ilmetä

oireita. Huonovointisuuden jatkuessa on hakeuduttava lääkärin hoitoon ja näytettävä tuotteen käyttöturvallisuustiedote.

Tämä tuote ei sisällä hengitettynä vaarallisiksi luokiteltuja aineita. Vie henkilö kuitenkin pois altistusalueelta raittiiseen ilmaan. Lääkärin hoitoon tulee hakeutua, jos ilmenee oireita, oireet jatkuvat tai pahenevat. Hengityspysähdys: soita 112, tekohengitys.

Ihokontakti: Tämä tuote ei sisällä iholle joutuessaan vaarallisiksi luokiteltuja aineita. Jos tuotetta joutuu iholle, poista kontaktissa olleet vaatteet, puhdista iho juoksevalla vedellä ja neutraalilla saippualla. Jos ihomuutoksia (polte, punaisuus, ihottuma, rakkulat) ilmenee, on hakeuduttava lääkärin hoitoon ja näytettävä tämä käyttöturvallisuustiedote. Älä käytä kuumaa vettä huuhteluun.

Roiskeet silmiin: Tämä tuote ei sisällä silmiä ärsyttäviä vaarallisiksi luokiteltuja aineita. Huuhtelee vähintään 15 minuutin ajan huoneenlämpoisellä vedellä välttämättä silmien sulkemista ja hieromista. Hakeudu lääkärin hoitoon. Jos lääkärin apua ei ole välittömästi saatavana, huuhtomista tulee jatkaa vielä 15 minuuttia lisää.

Nieltynä: Nielemistapauksissa on hakeuduttava välittömästi lääkärin hoitoon ja näytettävä tämän tuotteen käyttöturvallisuustiedote. Nielemistä ei pidetä todennäköisenä altistumistienä.

4.2 Tärkeimmät oireet ja vaikutukset, sekä välittömät että viivästyneet

Hengityksen pysähtyminen. Kosketus nesteen kanssa saattaa aiheuttaa vamman/paleltuman. Voi räjähtää kuumennettaessa. -> räjähdysseuraamukset.

4.3 Mahdollisesti tarvittavaa välitöntä lääketieteellistä apua ja erityishoitoa koskevat ohjeet

Vaarat: Hengityksen pysähtyminen. Ihokontakti nestämäisen kaasun kanssa voi aiheuttaa paleltuman. Sulata jäätyneet alueet haalealla vedellä. Vahingoitunutta aluetta ei saa hangata. Lääkəriin hakeutuminen. Häätäkeskustilanne: pyydä ohjeet, puh. 112

KOHTA 5: PALONTORJUNTATOIMENPITEET

5.1 Sammutusaineet

Palon vaikutuksesta säiliö voi revetä tai räjähtää. Materiaali ei pala.

Sammutusaine: Sumusuihku vedellä. Käytä mieluiten monikäyttöisiä jauhesammuttimia/ABC-jauhe, vaihtoehtoisesti vaahtosammuttimia.

Soveltumaton sammutusainei: Hiilidioksidi.

5.2 Aineesta tai seoksesta johtuvat erityiset vaarat

Lämpöhajoamisen tai palamisen seurauksena voi syntyä reaktiotuotteita, jotka voivat olla erittäin myrkyllisiä ja/tai syövyttäviä aiheuttaen vakavia haittoja terveydelle. Voi räjähtää tulipalossa.

Lämpöhajoaminen tulen vaikutuksesta voi tuottaa myrkyllisiä/syövyttäviä huuruja: fluorivety, hiilimonoksidi (CO), karbonyylifluoridi

5.3 Palontorjuntaa koskevat ohjeet

Tulipalossa: sulje vuoto, jos sen voi tehdä turvallisesti. Älä sammuta vuotokohdassa esiintyviä liekkejä, koska ne voivat syttyä uudelleen räjähdysmäisesti ja hallitsemattomasti. Jatka vedellä suihkuttamista suojatusta paikasta kunnes säiliö on jäähtynyt. Käytä sammutusaineita tulipalon vaimentamiseen/hallintaan. Eristä palon lähde tai anna palaa loppuun.

Toimi sisäisen pelastussuunnitelman ja yleisten onnettomuus- sekä hätätilanteita koskevien ohjeiden mukaisesti.

Tulipalon voimakkuudesta riippuen saattaa olla tarpeen käyttää täyttä suojavaatetusta ja itsenäistä paineilmahengityslaitetta. Paikalla on oltava saatavilla vähimmäistason mukaiset turvalaitteet ja ensiapuvälineet.

Palomiesten on käytettävä tavallisia suojavarusteita, esimerkiksi palonkestävää takkia, kasvonsuojuksella varustettua kypärää, käsineitä ja, kumisaappaita, suljetuissa tiloissa myös happilaitetta.

Ohjeet: EN 469 Palomiesten suojavaatetus. Palopuvun vaatimukset ja testausmenetelmät. EN 15090 Palomiesten turvajalkineet. EN 659 Palomiesten suojakäsineet. EN 443 Kypärät palontorjuntatehtäviin taloissa ja muissa rakennelmissä. Standardi EN 137 Paineilmahengityslaitte — kannettavat avoimeen kiertoon perustuvat paineilmalaitteet — vaatimukset, testaus, merkintä.

KOHTA 6: TOIMENPITEET ONNETTOMUUSPÄÄSTÖISSÄ

6.1 Varoimenpiteet, henkilönsuojaimet ja menettely hätätilanteessa

Evakuoi alue. Varmista riittävä ilmanvaihto. Huomioi räjähdyskelpoisten ilmaseostan vaara. Vuototapauksessa poista kaikki syttymislähteet. Valvo vapautuneen tuotteen pitoisuutta.

Estä kulkeutuminen kaivoihin, kellareihin, kaivantoihin tai muuhun tilaan, jossa aineen/höyryn kerääntyminen voi aiheuttaa vaaraa. Käytä paineilmalaitetta mennessäsi alueelle, kunnes on varmistettu, että vaara on ohi.

Standardi EN 137 Paineilmahengityslaitte — kannettavat avoimeen kiertoon perustuvat paineilmalaitteet — vaatimukset, testaus, merkintä.

6.2 Ympäristöön kohdistuvat varotoimet

Tuotetta ei ole luokiteltu ympäristölle vaaralliseksi. Pidettävä poissa viemäreistä, pinta- ja pohjavesistä. Estä lisävuodot, jos tämän voi tehdä turvallisesti.

6.3 Suojarakenteita ja puhdistusta koskevat menetelmät ja -välineet

Varmista riittävä ilmanvaihto. Poista syttymislähteet.

6.4 Viittaukset muihin kohtiin

Katso kohdat 8. ja 13.

KOHTA 7: KÄSITTELY JA VARASTOINTI

7.1 Turvallisen käsittelyn edellyttämät toimenpiteet

- Huuhtele ilma käyttölaitteista ennen kaasun käyttöönottoa.
- Säiliöitä, jotka sisältävät tai ovat sisältäneet helposti syttyviä tai räjähtäviä aineite, ei voi inertoida nestemäisellä hiilidioksidilla.
- Arvioi riski räjähdyskelpoiselle ilmaseokselle ja tarve esimerkiksi räjähdysuojatuille laitteille.
- Estettävä staattisen sähkön aiheuttama kipinöinti. Eristä sytytyslähteistä (mukaan lukien staattisen sähkön aiheuttama kipinöinti).
- Varmista, että laitteet on maadoitettu, ja että sähkölaitteita voi käyttää räjähdysvaarallisissa tiloissa.
- Käytä kipinöimättömiä työkaluja. Katso toimittajan ohjeet käsittelyä varten.
- Ainetta käsiteltäessä tulee noudattaa hyvää teollisuushygieniaa ja turvallisia menettelyjä.
- Varmista, että koko kaasujärjestelmä on vuototestattu, tai on säännöllisen vuototestauksen piirissä ennen käyttöä.
- Suojaa säiliöt fysikaaliselta vaurioitumiselta; älä vedä, rullaa, liuta tai pudota.
- Älä poista tai turmele toimittajan merkintöjä säiliön sisällön tunnistamiseksi.
- Säiliöitä siirrettäessä, vaikka lyhyitäkin matkoja, käytä asianmukaisia laitteita, esim. karryjä, käsitrukkia, haarukkatrukkia, jne.
- Varmista että kaasupullot ovat aina pystyasennossa, sulje venttiilit kun ei käytössä.
- Varmista riittävä ilmanvaihto.
- Veden takaisinvirtaus pulloon on estettävä. Estä takaisinvirtaus pulloon. Vältä veden, happojen ja emästen takaisinimua.
- Säilytä pullot alle 50°C:ssa hyvän ilmanvaihdon omaavassa paikassa.
- Huomioi kaikki kaasupullojen/-säiliöiden varastointia koskevat lakisäätöiset ja paikalliset vaatimukset.
- Syöminen, juominen ja tupakointi kielletty kemikaalia käytettäessä.
- Älä koskaan käytä suoraan liekkiä tai sähköllä toimivaa lämmityslaitetta kaasupullon paineen nostamiseksi.
- Pidä venttiilin suojakupu paikoillaan kunnes pullo on kiinnitetty seinään tai työpöytään tai asetettu pullotelineeseen ja on käyttövalmis.
- Viottuneet venttiilit tulee raportoida välittömästi toimittajalle.
- Sulje pulloventtiili jokaisen käytön jälkeen ja pullon ollessa tyhjä vaikka olisikin vielä yhdistettynä laitteeseen.
- Älä koskaan yritä korjata tai muuttaa pulloventtiiliä tai turvalaitteita. Laita mahdolliset pulloon kuuluvat venttiilin ulosottokuvut tai tulpat ja pullokuvut paikoilleen, välittömästi pullon laitteesta irrottamisen jälkeen.
- Pidä säiliön venttiiliaukot puhtaana ja vapaana epäpuhtauksista, erityisesti öljystä ja vedestä.
- Jos käyttäjä kokee mitä tahansa ongelmia kaasupullon venttiilin toiminnassa, keskeytä käyttö ja ota yhteyttä toimittajaan.
- Älä koskaan yritä siirtää kaasuja säiliöstä toiseen.
- Kaasuastioiden venttiilikupujen tulisi olla paikoillaan.

7.2 Turvallisen varastoinnin edellyttämät olosuhteet, mukaan luettuina yhteensopimattomuudet

Varastoalueella kaikkien sähkölaitteiden tulee täyttää räjähdysvaarallisten tilojen laitevaatimukset. Pidä erillään hapettavista kaasuista ja muista helposti syttyvistä materiaaleista.

Kaasupulloja ei tulisi säilyttää ruostumista edistävissä olosuhteissa. Varastoitujen säiliöiden yleinen kunto ja tiiviys tulee suunnitelmallisesti tarkistaa. Kaasuastioiden venttiilikupujen tulee olla paikoillaan. Säilytä

kaasupulloja paikassa, jossa ei ole tulipalon vaaraa eikä lämmön- tai syttymislähteitä. Säilytettävä erillään syttyvistä kemikaaleista.

7.3 Erityinen loppukäyttö

Ei ole.

KOHTA 8: ALTISTUMISEN EHKÄISEMINEN JA HENKILÖNSUOJAIMET**8.1 Valvontaa koskevat muuttujat**

Kemiallinen nimi	Tyyppi	Altistumisrajat		Lähde
Propane	HTP 15 min	1.100 ppm	2.000 mg/m ³	Työperäisen altistuksen rajat 05/2014. Suomi.
	HTP 8 min	800 ppm	1.500 mg/m ³	Työperäisen altistuksen rajat 05/2014. Suomi.

8.2 Altistumisen ehkäiseminen**Tekniset torjuntatoimenpiteet**

- Harkitse työlupakäytäntöä esimerkiksi huoltotöissä.
- Huolehdi riittävästä tuuletuksesta ja ilmanvaihdesta soveltuva kohdepoisto mukaan lukien, varmistamaan ettei määriteltyä altistuksen raja-arvoa ylitetä.
- Pidä pitoisuudet reilusti alle alemman räjähdysrajan.
- Kaasuilmaisimia tulisi käyttää, kun helposti syttyviä kaasuja tai höyryjä saattaa vapautua.
- Paineenalaiset systeemit tulee säännöllisesti tarkistaa vuotojen varalta.
- Tuotetta tulee käyttää suljetussa järjestelmässä. Suositeltavaa käyttää ainoastaan kiinteitä, vuototestattuja asennettuja järjestelmiä (esim. hitsatut putkistot).
- Estettävä staattisen sähkön aiheuttama kipinä.

Henkilökohtaiset suojaustoimenpiteet, kuten henkilönsuojainten käyttö

Riskin arviointi tulisi tehdä ja tallentaa kaikista työalueista, jotta tuotteen käyttöön liittyvät riskit tulee arvioida, ja valittua tarpeelliset henkilönsuojaimet. Paineilmalaite on syytä pitää valmiina hätätilanteita varten. Vartaloa suojaavat henkilönsuojaimet tulee valita työtehtävän ja siihen liittyvien riskien mukaisesti. Viittaus paikallisiin säännöksiin koskien päästörajoituksia ilmakehään. Katso kohta 13, erityismenettelyt poistokaasujen käsittelyyn. Syöminen, juominen ja tupakointi eivät ole sallittuja tuotetta käsiteltäessä.

Silmien tai kasvojen suojaus

Nesteroiskeille altistumisen välttämiseksi tulisi käyttää turvalaseja, silmäsuojaimia tai kasvonsuojaimia EN 166 -standardin mukaisesti.

(Ohjeet: [EN 166 Henkilökohtainen silmiensuojaus.](#))

Ihonsuojaus

kts. alla käsien suojaus ja yllä kasvojen suojaus.

Käsien suojaus

Käytä työkaluneita säiliöitä käsiteltäessä. (Ohjeet: [EN 388 Mekaanisilta vaaroilta suojaavat käsineet](#))

Vartalon suojaus

Suojaustilanteessa Käytä palosuojattua tai paloturvallista vaatetusta.

Ohjeet: ISO/TR 2801:2007 Kuumuudelta ja liekeiltä suojaava vaatetus -- yleiset suositukset suojavaatetuksen valintaan, hoitoon ja käyttöön.

Muu

Käyt turvakengkiä säiliöiden käsittelyssä. Ohjeet: ISO 20345 Henkilösuojaimet – turvajalkineet.

Hengityksensuojaus

Ei vaadittu.

Termiset vaarat

Ennaltaehkäisevät toimenpiteet eivät tarpeellisia.

Hygienia

Erityisiä riskien hallinnan toimenpiteitä ei tarvita hyvän teollisuushygienian ja turvallisuusmenettelyjen lisäksi. Syöminen, juominen ja tupakointi eivät ole sallittuja tuotetta käsiteltäessä.

Ympäristöaltistumisen torjuminen

Jätteiden käsittelyn osalta, kts. kohta 13.

KOHTA 9: FYSIKAALISET JA KEMIAALLISET OMINAISUUDET**9.1. Fysikaalisia ja kemiallisia perusominaisuuksia koskevat tiedot**

Olomuoto	Kaasu, nesteytetty kaasu, väritön
Haju	Hajuton
Hajukynnys	Subjekttiivinen, riittämätön varoittamaan altistuksesta
pH	Ei soveltuva
Sulamis- tai jäätymispiste	-187,6°C, kokeellinen tulos, päätutkimus
Kiehumispiste ja kiehumisalue	-42,1°C (101,325 kPa)
Kriittinen lämpötila (°C)	96,7
Leimahduspiste	-130°C
Haihtumisnopeus	Ei sovellu kaasuille ja kaasuseoksille.
Syttyvyys (kiinteät aineet, kaasut)	Syttyvä kaasu
Ylin ja alin syttyvyys- tai räjähdysraja	ylin: 12,5 til-%, alin: 1,7 til-%
Höyrynpaine lämpötilassa 25°C	953,25 kPa
Höyrytiheys (ilma=1)	1,56 (0°C)
Suhteellinen tiheys	0,5853 (-45°C) (viitemateriaali: vesi)
Liukoisuus (liukoisuudet), 25°C	75 mg/l (veteen)
Jakautumiskerroin: n-oktanoliv/vesi	2,36
Itsesyttymislämpötila	450°C, kokeellinen tulos, päätutkimus

Päiväys: 29.11.2018

Kauppanimi / aineen nimi: Propani, R290

KÄYTTÖTURVALLISUUSTIEDOTE

Tiedote EU-asetuksen 2015/830 mukaisesti.

Hajoamislämpötila	650°C (hajoaa eteeniin ja etaaniin)
Kineettinen viskositeetti / Dynaaminen viskositeetti	Ei saatavilla tietoja / 0,08 mPa.s (17,9°C)
Räjähätvyys	Ei sovellu
Hapettavuus	Ei sovellu

9.2 Muut tiedot

Kaasu/höyry on ilmaa raskaampaa. Voi kerääntyä suljettuihin tiloihin, maantasolla tai sitä alempana.

Molekyylipaino C₃H₈: 44,09g g/mol. Minimi sytytysenergia: 0,25 mj

KOHTA 10: STABIILISUUS JA REAKTIIVISUUS

10.1 Reaktiivisuus

Katso seuraavissa alaotsikoissa olevat vaikutukset.

10.2 Kemiallinen stabiilisuus

Normaaliolosuhteissa pysyvä, stabiili.

10.3 Vaarallisten reaktioiden mahdollisuus

Voi muodostaa ilman kanssa räjähdyskelpoisen seoksen. Voi reagoida rajusti hapettimen kanssa.

10.4 Vältettävät olosuhteet

Suojaa lämmöltä, kuumilta pinnoilta, kipinöiltä, avotulelta ja muilta sytytyslähteiltä. Tupakointi kielletty.

10.5 Yhteensopimattomat materiaalit

Ilma ja hapettavat aineet. Materiaalin yhteensopivuuden määrittämiseksi katso viimeisin versio ISO 11114-standardista.

10.6 Vaaralliset hajoamistuotteet

Normaaliolosuhteissa ei pitäisi muodostua vaarallisia hajoamistuotteita.

KOHTA 11: MYRKYLLISYYTEEN LIITTYVÄT TIEDOT

11.1 Tiedot myrkyllisistä vaikutuksista

Saattaa aiheuttaa sydämen rytmihäiriöitä ja hermostollisia oireita.

Välitön myrkyllisyys/Nieleminen

Saatavilla olevien tietojen perusteella luokituskriteerit eivät täyty.

Välitön myrkyllisyys/Ihokosketus

Saatavilla olevien tietojen perusteella luokituskriteerit eivät täyty.

Välitön myrkyllisyys/Hengittäminen

Saatavilla olevien tietojen perusteella luokituskriteerit eivät täyty.

Toistuvasta annoksesta johtuva myrkyllisyys

Propaani, LOAEL (Rotta (naispuolinen, miespuolinen), hengitysteitse):
21.641 mg/m³ kokeellinen tulos, tukea antava tutkimus

Ihosiövyttävyyys/ihoärsytys

Saatavilla olevien tietojen perusteella luokituskriteerit eivät täyty.

Sukusolujen perimää vaurioittavat vaikutukset

Saatavilla olevien tietojen perusteella luokituskriteerit eivät täyty.

Vakava silmävaurio/silmä-ärsytys

Saatavilla olevien tietojen perusteella luokituskriteerit eivät täyty.

Lisääntymiselle/sukusolujen perimää vaurioittava, vaaralliset vaikutukset

Saatavilla olevien tietojen perusteella luokituskriteerit eivät täyty.

Elinkohtainen myrkyllisyys - kerta-altistuminen

Saatavilla olevien tietojen perusteella luokituskriteerit eivät täyty.

Elinkohtainen myrkyllisyys - toistuva altistuminen

Saatavilla olevien tietojen perusteella luokituskriteerit eivät täyty.

Aspiraatiovaara

Ei sovellu kaasuille ja kaasuseoksille.

Muut tiedot

-

KOHTA 12: TIEDOT VAARALLISUUDESTA YMPÄRISTÖLLE**12.1 Myrkyllisyys**

Propaani (R290) ei vaurioita ympäristöä.

Välitön myrkyllisyys – KALA: LC 50 (Eri lajeja, 96h): 147,54 mg/l (QSAR)
Huomautukset: QSAR QSAR, päätutkimus.

Välitön myrkyllisyys – VEDESSÄ ELÄVÄT SELKÄRANGATTOMAT: LC 50 (Daphnia sp, 48h): 69,43 mg/l.
Huomautukset: QSAR QSAR, päätutkimus.

Päiväys: 29.11.2018

Kauppanimi / aineen nimi: Propaani, R290

KÄYTTÖTURVALLISUUSTIEDOTE

Tiedote EU-asetuksen 2015/830 mukaisesti.

Myrkyllisyys vesikasveille – EC 50 (Levä 72h): 11,9 mg/l

12.2 Pysyvyys ja hajoavuus

Tuote ei sovellu kaasuille ja kaasuseoksille.

12.3 Biokertyvyys

Tuote odotettavasti biohajoaa eikä sen ole odoteta säilyvän pitkiä aikoja vesiympäristössä.

12.4 Liikkuvuus maaperässä

Suuresta haihtuvuudesta johtuen on epätodennäköistä, että tuote aiheuttaisi maaperän/veden pilaantumista.

12.5 PBT- ja vPvB-arvioinnin tulokset

Ei luokitella kuten PBT tai vPvB.

12.6 Muut haitalliset vaikutukset

Ilmaston lämpenemispotentiaali 3. Sisältää fluorattuja kasvihuonekaasuja. Suurten määrien päästäminen ilmakehään saattaa edistää kasvihuoneilmiötä.

KOHTA 13: JÄTTEIDEN KÄSITTELYYN LIITTYVÄT NÄKÖKOHDAT

13.1 Jätteiden käsittelymenetelmät

Vältä päästöjä ilmakehään. Älä tyhennä mihinkään paikkaan, jossa kerääntyminen voi aiheuttaa vaaran. Hanki valmistajalta/toimittajalta tietoja uudelleenkäytöstä/kierrätyksestä. Älä päästä tuotetta tilaan, jossa voi muodostua räjähtävä ilmaseos. Jätekaasu tulee polttaa laitteessa, jossa on takatulisuoja.

Jätehuolto, hävittäminen ja arviointi

Käytä lisensoitua jätteiden käsittelijää. Jos pakkaus on ollut suorassa kosketuksessa tuotteen kanssa, tulee pakkausta käsitellä samalla tavalla kuin itse tuotetta. Ei viemäriin.

Katso lisätietoja soveltuvista hävitysmenetelmistä EIGA:n julkaisusta (Dokumentti 30 "[Disposal of Gases](http://www.eiga.org)", saatavilla sivustolta <http://www.eiga.org>). Hävitä säiliöt ainoastaan kaasun toimittajan kautta. Päästö, käsittely tai hävittäminen voivat olla kansallisten, osavaltion tai paikallisten lakien alaisia.

Eurooppalaiset jätekoodit:

Astia: 16 05 04*: Kaasut painestetuissa säiliöissä (sisältäen halonit) sisältäen vaarallisia aineita.

Yhteisön lainsäädäntö: direktiivi 2008/98/ETY, 2014/955/EU, EU-Komission asetus n:o 1357/2014.

Kansallinen lainsääd.: Jätelaki, 646/2011, 1104/2011, 195/2015, 1178/2013, 25/2014, 410/2014, 528/2014.

KOHTA 14: KULJETUSTIEDOT, *maakuljetus ADR 2015 ja RID 2015, merikuljetus: IMDG 37-14, lentokuljetus IATA/ICAO 2015*

14.1 YK-numero

Päiväys: 29.11.2018

Kauppanimi / aineen nimi: Propaani, R290

KÄYTTÖTURVALLISUUSTIEDOTE

Tiedote EU-asetuksen 2015/830 mukaisesti.

UN 1978

14.2 Kuljetuksessa käytettävä virallinen nimi

Propaani (kylmäainekaasu R290), propane (Refrigerant gas R290)

14.3 Kuljetuksen vaaraluokka

2 (IMDG 2.1), Merkintä 2.1, Vaaranumero (ADF) 23, EmS No: F-D, S-U

14.4 Pakkausryhmä

-

14.5 Ympäristövaarat

Ei soveltuva

14.6 Erityiset varotoimet käyttäjälle

Erityissäännökset: ei sovellettavissa. Tunnelirajoituskoodi B/D, Fysiokemialliset ominaisuudet, kts. kohta 9,

Matkustaja- ja rahtilentokone: Kielletty.

Vain rahtilennolla: Kielletty.

14.7 Kuljetus irtolastina MARPOL 73/78 –sopimuksen II liitteen ja IBC-säännösten mukaisesti

Ei sovellettavissa.

Lisätunniste: Vältä kuljettamista sellaisissa ajoneuvoissa, joissa tavaratila ei ole eristetty ohjaamosta.

- Varmista, että kuljettaja on tietoinen kuorman mahdollisista vaaroista ja tietää tehtävänsä onnettomuus- ja vaaratilanteissa.
- Varmista ennen kuljetusta, että säiliöt ovat tiukasti sidottu.
- Varmista, että pulloventtiili on suljettu eikä vuoda käytön jälkeen.
- Kaasuastioiden venttiilikupujen tulisi olla paikoillaan.
- Huolehdi riittävästä tuuletuksesta.

KOHTA 15: LAINSÄÄDÄNTÖÄ KOSKEVAT TIEDOT

15.1 Nimenomaisesti ainetta tai seosta koskevat turvallisuus-, terveys- ja ympäristösäännökset tai -lainsäädäntö

Kansalliset asetukset:

Neuvoston direktiivi 89/391/ETY toimenpiteistä työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden parantamisen edistämiseksi työssä.

Direktiivi 89/686/ETY henkilönsuojaimia koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä.

Direktiivi 94/9/EU räjähdyksuhteissa käytettäväksi tarkoitettuja laitteita ja suojajärjestelmiä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä (ATEX).

Päiväys: 29.11.2018

Kauppanimi / aineen nimi: Propaani, R290

KÄYTTÖTURVALLISUUSTIEDOTE

Tiedote EU-asetuksen 2015/830 mukaisesti.

Ainoastaan tuotteita, mitkä noudattavat elintarvikeasetuksia 95/2/EU ja 2008/84/EU ja ovat siten merkityt, voidaan käyttää elintarvikkeiden lisäaineina.

Tämä käyttöturvallisuustiedote noudattaa asetusta (EU) 2015/830.

Tiettyjen vaarallisten aineiden, valmisteiden ja tuotteiden valmis valmistuksen, markkinoille saattamisen ja käytön rajoitukset, REACH-asetus, liite XVII): *Ei sovellettavissa.*

Ihmisten ja luonnon suojelua koskevat erityissäännökset:

On suositeltavaa käyttää tähän käyttöturvallisuustiedotteeseen koottuja tietoja lähtökohtana arvioitaessa paikallisten olosuhteiden riskejä ja riskien torjuntamenetelmiä tuotteen käsittelyssä, käytössä, varastoinnissa sekä hävittämisessä.

Muu lainsäädäntö:

Kemikaalilaki 599/2013

Kemikaaliasetus 675/1993

Kemikaalien luokitusperusteet ja merkintöjen tekeminen 807/2001: muutos 687/2005, 206/2007, 655/2008, 6/2010

Päälylyksen turvasuljin ja näkövammaisille tarkoitettu vaaratunnus 414/2011

Asetus aineiden nimistä 5/2010, muutos 1123/2010

Valtioneuvoston asetus orgaanisten liuottimienkäytöstä eräissä maaleissa ja lakoissa sekä ajoneuvojen korjausmaalaustuotteissa aiheutuvien haihtuvien orgaanisten yhdisteiden päästöjen rajoittamisesta 837/2005.

Valtioneuvoston asetus orgaanisten liuottimien käytöstä eräissä toiminnoissa ja laitoksissa aiheutuvien haihtuvien orgaanisten yhdisteiden päästöjen rajoittamisesta 435/2001, muutoksineen

Jätelaki 646/2011

Haitallisiksi tunnetut pitoisuudet 268/2014

15.2 Kemikaaliturvallisuusarviointi

Toimittaja ei ole suorittanut kemikaaliturvallisuusarviointia.

KOHTA 16: MUUT TIEDOT

Muutokset edelliseen versioon (vaikutukset riskienhallinnan toimenpiteisiin) -

Lyhenteiden selitykset

ADR	Eurooppalainen sopimus vaarallisten aineiden kuljetuksesta tiellä
IMDG	International Maritime Code for Dangerous Goods
IATA	Kansainvälinen ilmakuljetusjärjestö
ICAO	Kansainvälinen siviili-ilmailujärjestö
COD	Kemiallinen hapenkulutus
BOD5	Biologinen hapenkulutus 5 päivän aikana
BCF	Biokertyvyystekijä
LD50	Annos, jolla puolet koe-eläimistä kuolee
LC50	Pitoisuus, jossa puolet koe-eläimistä kuolee
EC50	Pitoisuus, jossa havaitaan vaikutus puolessa tapauksista
Log Pow	Oktanoli/vesi -jakautumiskerroin
Koc	Orgaaninen hiili-vesi -jakautumiskerroin

Tietolähteet, kirjalliset

Päiväys: 29.11.2018

Kauppanimi / aineen nimi: Propani, R290

KÄYTTÖTURVALLISUUSTIEDOTE

Tiedote EU-asetuksen 2015/830 mukaisesti.

Valmistajan toimittama käyttöturvallisuustiedote.

Tiedotteen laatimishetkellä voimassa oleva vaarallisia kemikaaleja koskeva lainsäädäntö.

Euroopan kemiaalivirasto, Käyttöturvallisuustiedotteiden laatimista koskevat [ohjeet](#)/REACH-asetus (EU) 1907/2006, 31 ARTIKLA: Käyttöturvallisuustiedotteita koskevat vaatimukset.

Euroopan kemiaalivirasto, [Tiedot rekisteröidyistä aineista](#).

Kemikaaliturvallisuuden kansainvälinen ohjelma (International Programme on Chemical Safety).

Käytetyt verkkolähteet

echa.europa.eu

eiga.org

esis.jrc.ec.europa.eu

eur-lex.europa.eu

atsdr.cc.gov

www.lvm.fi/en/home

<http://toxnet.nlm.nih.gov/>

<http://www.who.int/ipcs/en/>

www.ericards.net

Käytetty menetelmä luokituksen arvioinnissa

Asetus (EU) N:o 1272/2008 (CLP), Aineiden ja seosten luokituksesta, merkinnöistä ja pakkaamisesta annettu asetus.

Asetus (EU) 1999/45 (DPD)

Turvalausekkeet

H220 Erittäin helposti syttyvä kaasu.

H280 Sisältää paineen alaista kaasua, voi räjähtää kuumennettaessa.

R12 Erittäin syttyvää.

Asetuksen (EY) N:o 1272/2008 ja sen muutosten mukainen luokitus

Flam. Gas 1, H220

Press. Gas Liq. Gas, H280

Työntekijöiden koulutus

On suositeltavaa, että tuotetta käsittelevillä henkilöillä on työhön liittyvien vaarojen suojele- ja ehkäisytoimenpiteitä koskeva vähimmäiskoulutus. Tämä helpottaa käyttöturvallisuustiedotteen ja tuotemerkintöjen ymmärtämistä sekä tulkintaa.

Käyttörajoitukset

Ei tietoja käytettävissä.

Lisätiedot

Tiedotteessa esitetyt tiedot perustuvat valmistajan tietoihin alkuperäisen tiedotteen julkaisupäivänä. Käyttöturvallisuustiedotteen tiedot koskevat ainoastaan yllä mainittua tuotetta.

Päiväys: 29.11.2018

Kauppanimi / aineen nimi: Propani, R290

KÄYTTÖTURVALLISUUSTIEDOTE

Tiedote EU-asetuksen 2015/830 mukaisesti.

Tee perusteellinen selvitys materiaalien sopivuudesta ja turvallisuudesta ennen tämän kaasun käyttöönottoa uudessa prosessissa tai testauksessa. Huolehdi aina riittävästä tuuletuksesta. Varmista, että kaikkia kansallisia ja muita paikallisia määräyksiä noudatetaan. Varmista että laitteet on maadoitettu riittävästi.

Tämä asiakirja on valmistettu huolella, on vastuu sen käyttämisen seurauksena aiheutuneista vammoista tai vahingoista käyttäjällä. ASHRAE: A2L

Vastuuvapauslauseke:

Nämä tiedot toimitetaan ilman takuuta. Tietojen luotetaan olevan virheettömiä. Näitä tietoja tulisi käyttää itsenäisen määrittämisen tekemiseen toimintatavoista, joilla suojellaan työntekijöitä ja ympäristöä.

Tämän käyttöturvallisuustiedotteen sisältämät tiedot perustuvat lähteisiin, tieteelliseen ja tekniseen tietämykseen, voimassa olevaan kansalliseen- sekä EU-lainsäädäntöön.

Tiedote on tarkoitettu palvelemaan tuotteen turvallista käyttöä. Emme tunne emmekä valvo tuotteen käyttäjien työskentelymenetelmiä tai -olosuhteita. Käyttäjä on aina viime kädessä vastuussa toimenpiteistä, joilla varmistetaan voimassa olevien säädösten noudattaminen kemikaalien käsittelyssä, varastoinnissa, käytössä ja hävittämisessä.

Tässä yhteydessä huomautetaan, että käyttöturvallisuustiedoilla annetut tiedot auttavat myös työnantajia täyttämään velvoitteensa, joista on säädetty direktiivissä 98/24/EU10 työntekijöiden terveyden ja turvallisuuden suojelemisesta työpaikalla esiintyviin kemiallisiin tekijöihin liittyviltä riskeiltä

Käyttöturvallisuustiedotteen perusteella käyttäjien tulisi voida ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin työterveyden ja turvallisuuden takaamiseksi ja ympäristön suojelemiseksi.

Käyttöturvallisuustiedotteesta säädetään REACH-asetuksen (EU) N:o 1907/2006 artiklassa 31 sekä asetuksen liitteessä II.